

السلامة
والصحة
والبيئة

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل
AARDABIL UNIVERSITY OF MEDICAL SCIENCES

رویکردهای نوین تعیین اولویتهای پژوهش سلامت براساس راهبردهای WHO

دکتر الهام صفرزاده

دانشیار ایمونولوژی پزشکی

مدیر توسعه و ارزیابی تحقیقات دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

مسئله امروز نظام سلامت،

کمبود پژوهش نیست؛

بلکه انتخاب این است که کدام پژوهش،
برای چه کسی و در چه زمانی بیشترین
ارزش را ایجاد می کند.

جنگ‌های جهانی به دولت‌ها آموختند که گاهی یک **آزمایشگاه** می‌تواند به اندازه یک ارتش سرنوشت یک کشور را تغییر دهد.

از دل جنگ‌های جهانی، مفهوم **حکمرانی پژوهش** متولد شد؛ جایی که دولت‌ها فهمیدند قدرت آینده در میدان علم ساخته می‌شود.

تعریف حکمرانی پژوهش

حکمرانی پژوهش چارچوبی حیاتی است که یکپارچگی، کیفیت و انجام اخلاقی پژوهشهای علمی در رشته های مختلف را تضمین میکند و شامل مجموعه ای از اصول، دستورالعمل ها و شیوه های کاری طراحی شده برای حفظ استانداردهای بالا در سراسر فرآیند پژوهش است.

نتایج مورد انتظار

افزایش شفافیت، اعتماد عمومی و
کاربردپذیری پژوهش ها در سیاست گذاری

وظایف کلیدی

تعریف سیاست ها، پایش رعایت مقررات،
ممیزی کیفیت و ایجاد سازوکار پاسخگویی

ابعاد و دینفعان حکمرانی پژوهش

ابعاد حکمرانی پژوهش

- از مفهوم سازی تا انتشار نتایج
- از نظارت اخلاقی تا تضمین کیفیت و پاسخگویی
- ایجاد خطوط مسئولیت روشن بین پژوهشگران، مؤسسات و نهادهای تأمین مالی
- تضمین پایبندی به الزامات قانونی و مقرراتی، از جمله حفاظت از داده ها و حقوق مالکیت معنوی
- شفافیت در ارتباطات، گردش اطلاعات، یافته ها و تضاد منافع

دینفعان حکمرانی پژوهش مؤثر

- پژوهشگران و تیم های آنها
- هیات های ارزیابی یا کمیته های اخلاق
- موسسات تأمین مالی
- نهادهای نظارتی
- سردبیران و داوران همتا

WHO's Strategy on Research for Health

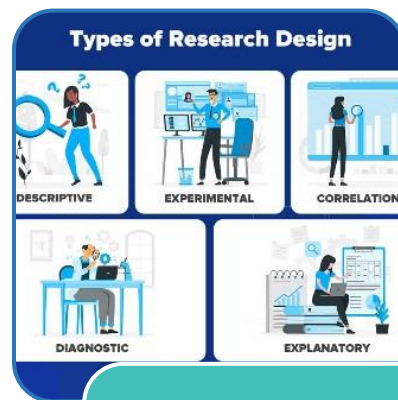
اتلاف منابع پژوهشی (Research Waste)

به خروجی های پژوهشی بی کیفیتی اشاره دارد که در پیشبرد علم ناکام می ماند، بازگشت سرمایه محدودی دارد یا اصلاً بازگشت سرمایه ای ندارد و به عقیده سیاست گذاران و متخصصان حداقل کاربرد را دارد.

عوامل ائتلاف منابع پژوهشی

مشکل در انتخاب
موضوع پژوهشی
اولویت دار

مشکل در طراحی و
اجرای صحیح مطالعه

مشکل در انتشار
صحیح نتایج مطالعه

عدم بهره برداری از
نتایج مطالعه
منتشر شده

چطور اولویت بندی کنیم؟

- اولویت‌گذاری فرایندی است که از طریق آن حوزه‌های دارای اهمیت بیشتر برای سرمایه‌گذاری، تحقیق و توسعه شناسایی می‌شوند.
- این فرایند باید مبتنی بر معیارهایی نظیر نیازهای ملی، ظرفیت‌های علمی و فناورانه، مزیت‌های نسبی کشور، تأثیر اقتصادی و اجتماعی پژوهش‌ها، میزان فوریت مسائل، قابلیت تجاری‌سازی نتایج و امکان توسعه فناوری‌های راهبردی باشد.

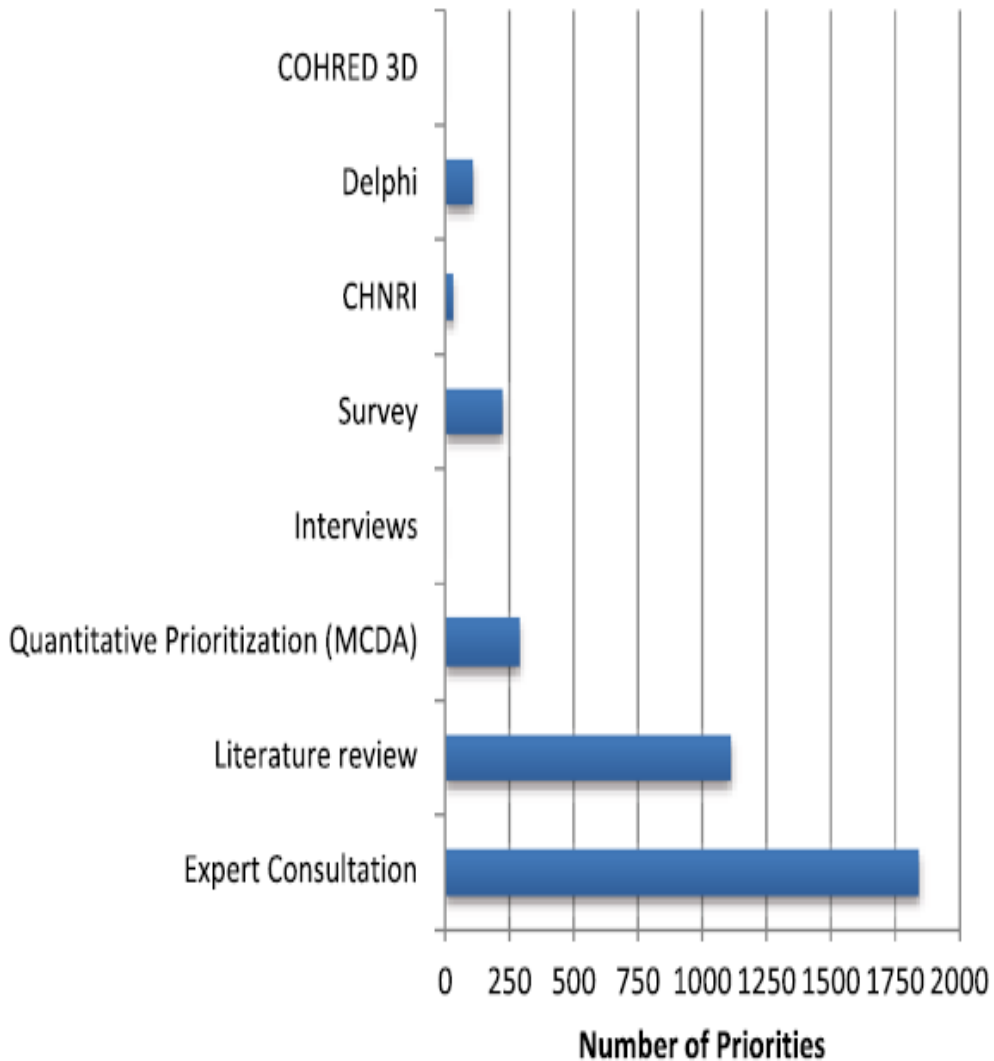
- تعیین اولویت‌های پژوهش و فناوری صرفاً یک فعالیت علمی نیست، بلکه فرایندی چندبعدی و مشارکتی است که نیازمند حضور و همکاری ذی‌نفعان مختلف از جمله سیاست‌گذاران، دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی، صنایع، بخش خصوصی و متخصصان حوزه‌های گوناگون است.

اولویت بندی پژوهش های سلامت در ایران

مطالعه مرور نظام مند بر روی گزارش های اولویت بندی پژوهش های سلامت در ایران در سال ۲۰۱۵ انجام شد:

- تعداد ۳۶ مقاله استخراج شد.
 - حدود نیمی از مقالات از معیارهای معتبر برای رتبه بندی استفاده کرده بودند.
 - تنها ۸ مقاله تمام ذی نفعان اصلی را در فرآیند اولویت بندی مشارکت داده بودند.
 - شفافیت در ۱۳ مقاله رعایت شده بود.
 - تحلیل زمینه فقط در ۳ مقاله انجام شده بود.
- این مطالعه نشان داد که بهبود کیفیت مطالعات اولویت بندی پژوهش های سلامت در ایران ضروری است.

اولویت بندی پژوهش های سلامت در WHO

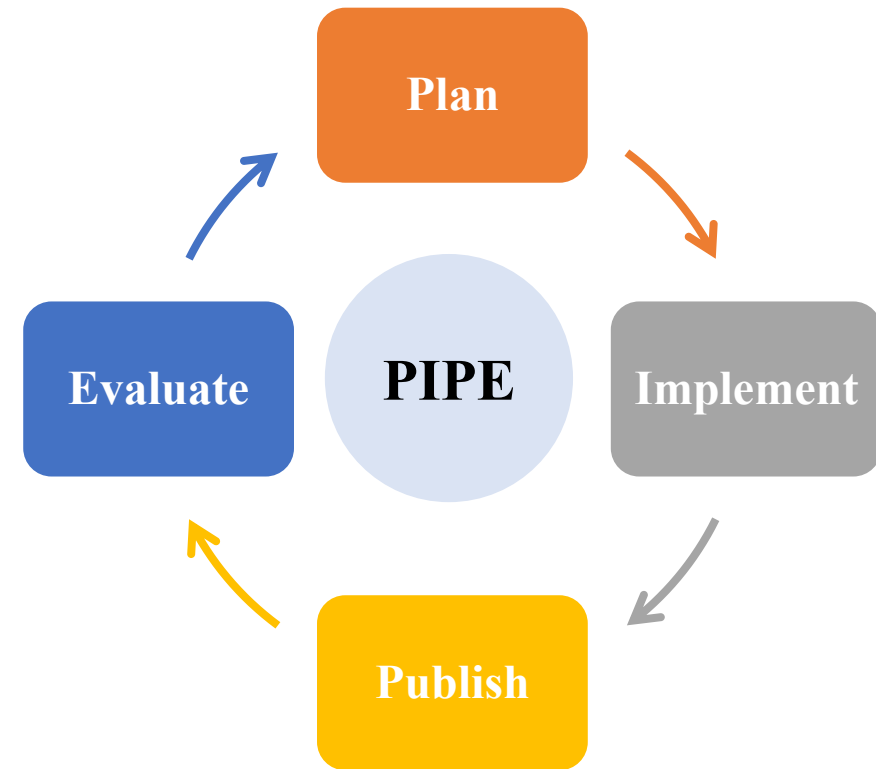
- ۲۱۴۵ اولویت پژوهشی درمورد ۷۳ موضوع بیماری/سلامت در ۱۱۶ سند منتشرشده بین سالهای ۲۰۰۲ تا ۲۰۱۷

- ۷۰٪ از اولویتهای پژوهشی بدون استفاده از معیارهای رتبه‌بندی شناخته شده بودند.

- ۱۰٪ از اولویت‌ها فاقد هرگونه توصیف روش‌شناختی بودند.

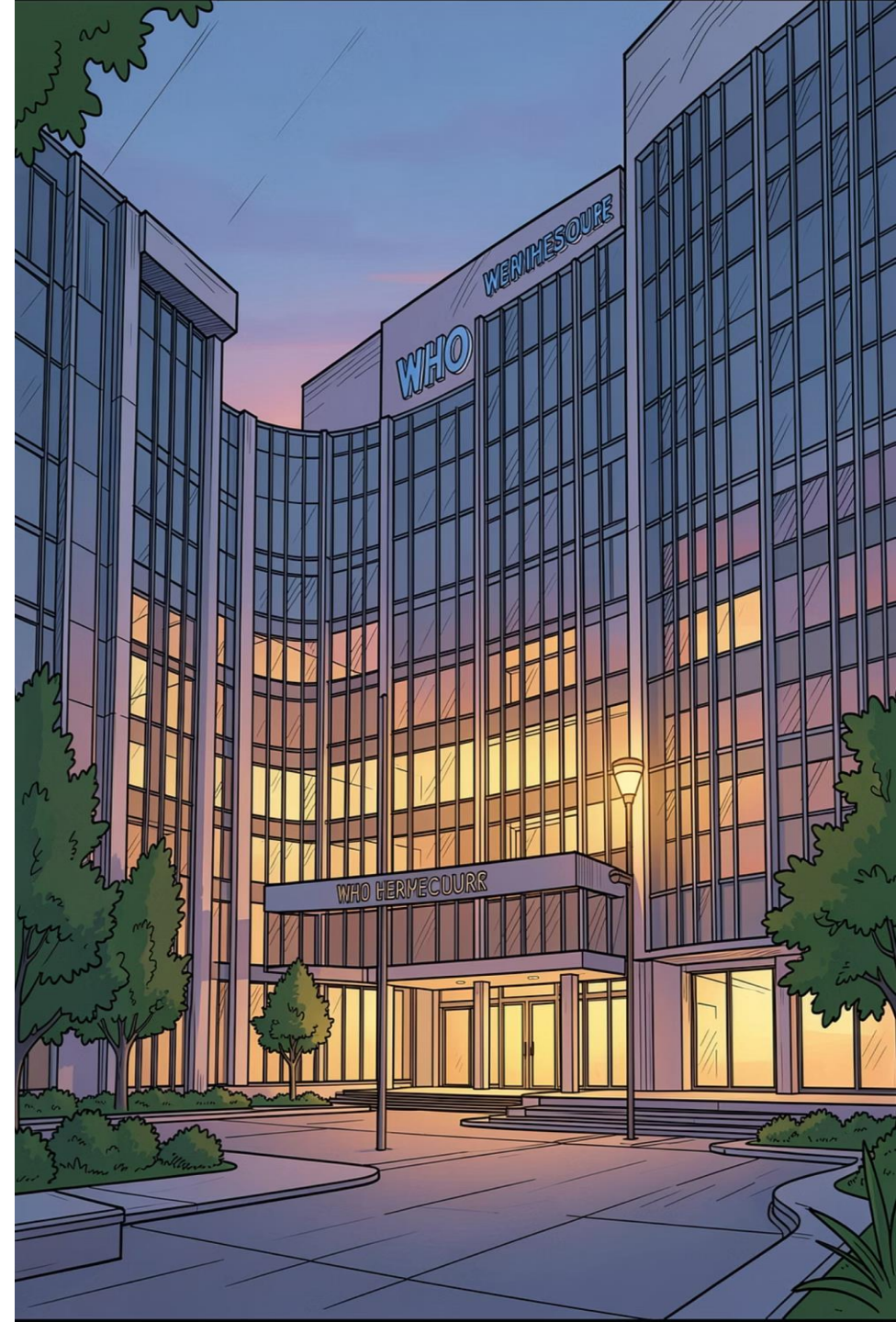
- ۸۵٪ از اولویت‌ها بر اساس مشورت با کارشناسان انتخاب شده بودند.

A Systematic Approach to Health Research Priority Setting Exercise

طبقه بندی انواع پژوهش (WHO)

- Problem (incidence, prevalence, DALYs, etc.)
- Cause (risk and protective factors)
- Solutions (new interventions)
- Implementation (delivering known interventions)
- Evaluation (evaluate impact of interventions)

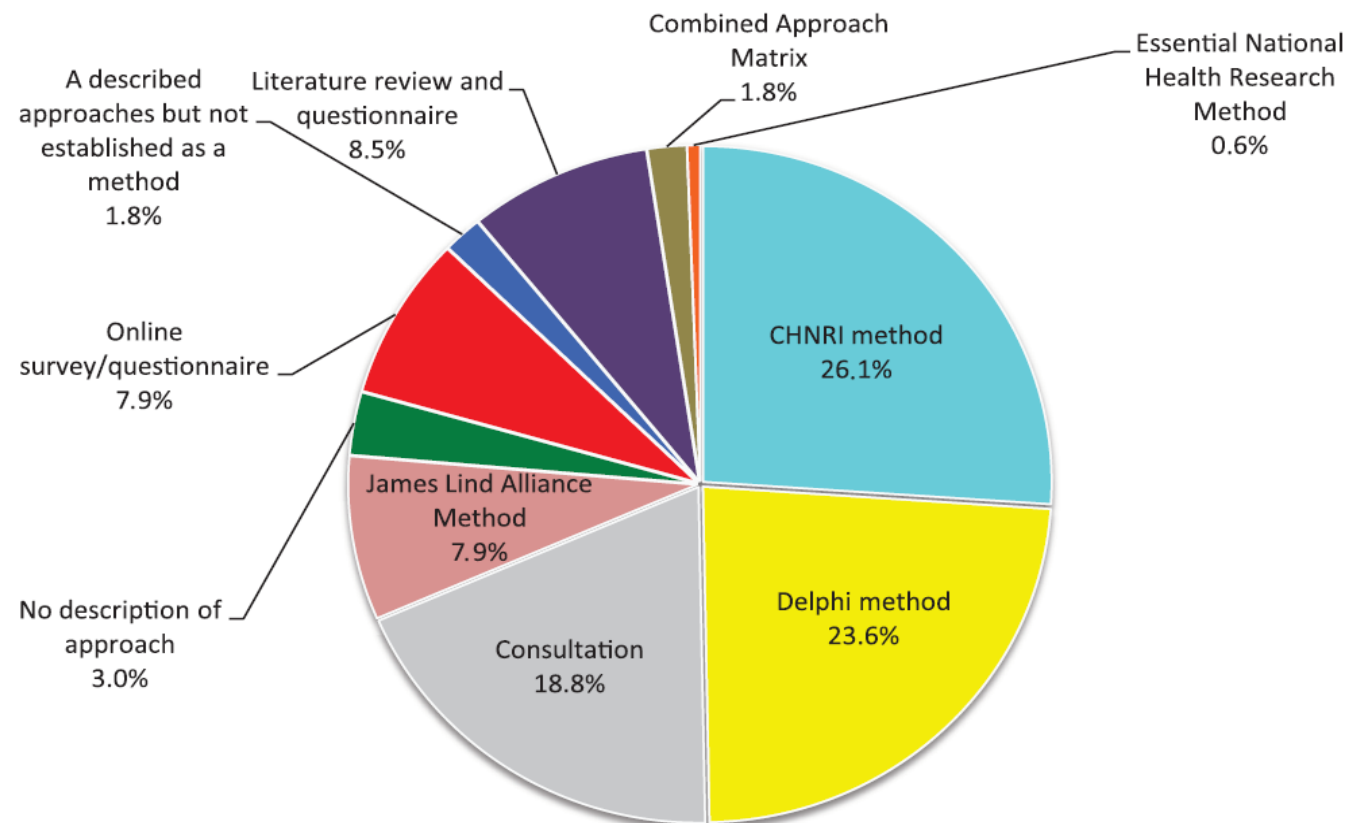
روش های اولویت بندی پژوهش

- Essential National Health Research (ENHR)
- Combined Approach Matrix (CAM)
- Child Health and Nutrition Research Initiative (CHNRI)
- James Lind Alliance Priority-setting Partnerships (PSPs)
- Delphi technique
- Nominal Group Technique (NGT)

روش	مشارکت کنندگان اصلی	ویژگی برجسته	کاربرد اصلی
ENHR	دولت، دانشگاه، جامعه	نیازمحوری و عدالت	اولویت‌های ملی سلامت
CAM	سیاست‌گذاران و پژوهشگران	تحلیل چندبعدی	مسائل پیچیده سلامت
CHNRI	خبرگان	امتیازدهی کمی	سلامت عمومی و سلامت کودکان
PSPs	بیماران و متخصصان	بیمارمحوری	تعیین سؤالات پژوهشی کاربردی
Delphi	خبرگان	اجماع ناشناس	موضوعات آینده‌نگر و سیاستی
NGT	گروه‌های کوچک	اجماع حضوری و سریع	تعیین اولویت‌های سازمانی

فراوانی انواع روش ها در مطالعات اولویت بندی (PubMed 2001-2014)

تصمیم‌گیری در مورد روش اولویت بندی

- روش استاندارد طلایی برای اولویت بندی پژوهشی وجود ندارد.
- شفافیت و مشارکت گسترده، کیفیت خروجی‌ها را افزایش می‌دهد.
- استانداردسازی فرایندها، نقش مهمی در اعتماد ذینفعان دارد.

محورهای نه گانه مشترک برای عملکرد مطلوب در اولویت بندی پژوهشی

در مرحله آماده سازی

- ۱- داشتن درک مناسب از زمینه
- ۲- به کار بردن یک روش جامع
- ۳- فراگیر بودن درگیری ذینفعان
- ۴- جمع آوری اطلاعات
- ۵- برنامه ریزی برای اجرای اولویت بندی

در مرحله اولویت بندی

- ۶- معیارهای اولویت بندی
- ۷- روش تصمیم گیری نهایی در انتخاب اولویت ها

پس از اولویت بندی

- ۸- ارزشیابی
- ۹- شفافیت

Good
Practice

اولویت بندی + ارزشیابی پژوهش: تجربه کشور مالزی

در دولت دهم (۲۰۱۱-۲۰۱۵) مالزی اولویت بندی پژوهشی در محورهای زیر انجام شد:

- نظام سلامت
- سبک زندگی سالم
- توانمندسازی
- بار بیماری
- تکنولوژی سلامت
- محیط پایدار

اولویت بندی پژوهشی با روش **CNHRI** و ارزیابی تأثیر پژوهش‌ها با استفاده از روش **Payback Framework**

هدف: بهینه‌سازی تخصیص منابع پژوهشی در یک کشور در حال توسعه

تجربه کشور مالزی – تاثیر پژوهش

۵۰ پروژه تکمیل شده که پس از اولویت بندی تامین مالی شده بودند از سه جنبه ارزشیابی شدند:

- تاثیر بر سیاستگذاری سلامت:

۹۶٪ از پروژه‌ها بر سیاست‌گذاری تاثیر داشتند.

- خروجی های ملموس پژوهش:

۸ مقاله، ۲۲ خلاصه سیاستی، ۳۳ گزارش پژوهشی، ۱۴۸ ارائه کنفرانس

- منافع سلامت:

بهبود کیفیت مراقبت در ۳۶ مورد، ارتقای نظام سلامت در ۱۷ مورد، تاثیر بر اثربخشی مداخلات در ۹ مورد،

تاثیر بر هزینه اثربخشی در ۸ مورد

تجربه کشور مالزی درس های آموخته شده

فرایندهای اولویت بندی پژوهشی می توانند منجر به بهبود کارایی و عدالت تخصیص بودجه شوند. اما برای این کار باید:

- فرایند ساختاریافته باشد
 - مشارکت موثر وجود داشته باشد
 - سازوکار اتصال به سیاستگذاری تقویت شود.
- بدون این ها، اولویت بندی فقط یک «تمرین اداری» خواهد بود.

تجربه کشور مالزی – توصیه ها

• اولویت گذاری پژوهشی زمانی مؤثر است که در فرایند تأمین مالی نهادینه شود. پیشنهادهای مطالعه:

• تعریف معیارهای مشخص برای «موفقیت»

• تقویت مشارکت ذی نفعان

• ایجاد سازوکار پیگیری و پایش اجرای اولویت ها

• پیوند دادن اولویت ها با بودجه ریزی

**تأثیر واقعی فقط زمانی رخ می دهد که نتایج
وارد چرخه تصمیم گیری شوند.**

تدوین یک الگوی علمی برای تعیین اولویتهای پژوهش و فناوری می تواند به تخصیص بهینه منابع، افزایش کارایی نظام پژوهش، تقویت ارتباط میان علم و نیازهای جامعه، جلوگیری از پراکندگی فعالیت های تحقیقاتی و تسریع فرایند توسعه علمی و فناورانه کشور کمک کند.

به کارگیری چنین الگویی زمینه تصمیم گیری آگاهانه تر سیاست گذاران و جهت دهی مؤثرتر به فعالیت های پژوهشی و فناورانه را فراهم می سازد و می تواند نقش مهمی در تحقق اهداف توسعه ملی و ارتقای توان رقابتی کشور ایفا کند.

با تشکر
از توجه
شما

